

Fundusz Azylu, Migracji i Integracji

Raport Końcowy

okres objęty raportem:

od 01.10.2018 r. do 31.12.2022 r.

część merytoryczna

Należy wysłać do:

**Centrum Obsługi Projektów Europejskich
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji**
Raport składany w formie elektronicznej

Numer projektu lub numer umowy finansowej: 14/8-2017/OG-FAMI

Tytuł projektu: Wsparcie integracji cudzoziemców w województwie śląskim

Nazwa beneficjenta: Wojewoda Śląski

1. Stopień realizacji celów projektu (dotyczy wyłącznie raportu końcowego):

Celem ogólnym projektu było wsparcie i integracja jak najliczniejszej grupy cudzoziemców spoza Unii Europejskiej, przebywających na terenie województwa śląskiego.

Cel ogólny realizowany był poprzez cele szczegółowe projektu tj. zebranie najlepszych praktyk oraz wymianę i analizę informacji w zakresie usprawnienia współpracy zaangażowanych instytucji, które uczynią procedury bardziej przyjaznymi dla beneficjentów końcowych i podniosą jakość świadczonych usług integracyjnych.

– zorganizowanie i funkcjonowanie dwóch punktów informacyjno – doradczych w siedzibie Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach oraz w Oddziale w Częstochowie. Ponadto punkt w Katowicach uwzględniał będzie doradztwo zawodowe dla cudzoziemców spoza Unii Europejskiej;

– W zakresie poniższych działań, zaplanowanych i realizowanych w ramach projektu:

- powołanie grupy roboczej,
- forum współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się sprawami cudzoziemców na terenie województwa (w szczególności: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, ośrodki pomocy społecznej, centra pomocy rodzinie, urzędy pracy i organizacje pozarządowe);
- trzech otwartych konferencji, dotyczących kwestii integracji cudzoziemców spoza Unii Europejskiej na terenie województwa śląskiego;
- zapewnienie specjalistycznego szkolenia dla pracowników Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego pracujących z obywatelami państw trzecich;
- Konferencje nt. kultury krajów ojczystych uczniów cudzoziemców oraz na temat przepisów i spraw organizacyjnych, związanych z podjęciem w polskiej szkole nauki przez cudzoziemca, a także
- Warsztaty dla nauczycieli z zakresu edukacji interkulturowej oraz nauczania języka polskiego jako obcego

Pomimo ogłoszonego lockdownu związanego z pandemią COVID-19 oraz zastosowanych ograniczeń, w tym czasowego wstrzymania realizacji warsztatów oraz konferencji wszystkie spotkania odbyły się.

W ramach realizowanego projektu utworzono 2 punkty informacyjno-doradcze dla cudzoziemców spoza UE – w siedzibie Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach oraz w Oddziale w Częstochowie. Tym samym

ułatwiono znacznej grupie cudzoziemców dostęp do informacji i doradztwa w kwestiach dotyczących legalizacji pobytu, administracyjnych i prawnych oraz możliwości zatrudnienia, rozwoju zawodowego i przysługujących im prawach pracowniczych, a także wsparcia psychologicznego.

W okresie realizacji projektu z pomocy specjalistów z zakresu legalizacji pobytu cudzoziemców w punkcie informacyjno-doradczym dla cudzoziemców spoza UE w Katowicach skorzystało łącznie aż 22.885 osoby, z czego 14.391 zostało wliczonych do wskaźnika (w tym porady udzielone przez podmiot zewnętrzny do 30.06.2022r. to liczba 17.718 osoby, z czego do wskaźnika wliczonych zostało – 10.686).

Dodatkowo w punkcie w Katowicach udzielono następujących porad: porady prawne udzielone ogółem- 778, w tym wliczone do wskaźnika – 591; porady asystenta kulturowego udzielone ogółem- 485, w tym wliczone do wskaźnika – 417; pomoc psychologiczna udzielona ogółem- 428, w tym wliczona do wskaźnika – 354; doradztwo zawodowe udzielone ogółem – 544, w tym wliczone do wskaźnika – 371.

Z kolei z pomocy specjalistów z zakresu legalizacji pobytu cudzoziemców w punkcie informacyjno-doradczym dla cudzoziemców spoza UE w Częstochowie skorzystało łącznie 13.600 osób, z czego do wskaźnika wliczono – 8.431 (w tym porady udzielone przez podmiot zewnętrzny do 24.06.2022r. to liczba 10.193 osoby, z czego do wskaźnika wliczonych zostało – 6.478), a pomocy prawnej udzielono ogółem – 486, w tym wliczone do wskaźnika - 373.

Partner:

- przygotowanie dużej grupy pracowników szkół i przedszkoli do pracy z dzieckiem/ucznikiem cudzoziemskim – pod względem prawnym i organizacyjnym, w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego oraz z zakresu edukacji interkulturowej jak również w zakresie wiedzy o kulturze krajów pochodzenia dzieci/uczniów cudzoziemskich;
- wsparcie uczniów spoza Unii Europejskiej w nauce języka polskiego i adaptacji w polskich realiach poprzez podniesienie kwalifikacji kadry nauczycielskiej;
- przygotowanie środowiska szkolnego na przyjęcie cudzoziemców spoza Unii Europejskiej;
- zorganizowanie kursów adaptacyjnych dla cudzoziemców przebywających na terenie województwa śląskiego;
- zorganizowanie kursów języka polskiego dla cudzoziemców przebywających na terenie województwa śląskiego, zawierających również elementy adaptacyjne;

Głównym celem realizowanego projektu było wsparcie w zakresie językowym, adaptacyjnym oraz kulturowym cudzoziemców pochodzących z krajów spoza Unii Europejskiej, którzy legalnie przebywają na terenie województwa śląskiego. Cel ten został w pełni osiągnięty. Beneficjenci projektu brali udział w zajęciach językowych (zorganizowano kursy semestralne, przygotowujące do egzaminów certyfikatowych, intensywne kursy języka polskiego, kursy przygotowujące do studiów w języku polskim), w czasie których kompleksowo poszerzali swoje kompetencje językowe. Uczyli się gramatyki, a właściwie poprawności w budowaniu polskich tekstów, wzbogacali słownictwo, doskonalili umiejętność rozumienia tekstu pisanego i słuchanego, ćwiczyli poprawną wymowę. Szczególną uwagę zwracano także na doskonalenie umiejętności formułowania wypowiedzi pisemnych, ponieważ część uczestników sygnalizowała chęć podjęcia pracy w nowym miejscu zamieszkania lub starania się o pobyt stały, co związane jest z koniecznością przystąpienia do państwowego egzaminu certyfikatowego na poziomie co najmniej progowym. Ponadto uczestnicy zajęć mieli możliwość indywidualnego doskonalenia poszczególnych sprawności językowych w czasie dodatkowych konsultacji, dyżurów, spotkań, a także kontaktów z opiekunami i tutorami. Otrzymali również podręczniki kursowe, książki, słowniki, pomoce dydaktyczne, specjalnie przygotowywane autorskie materiały dydaktyczne poszerzające wiedzę i umiejętności praktyczne w zakresie poznawanego na zajęciach materiału. W ramach tzw. bloków adaptacyjnych poświęconych wartościom i prawom obowiązującym w Polsce odbywały się m.in. wykłady i seminaria dotyczące wybranych zagadnień z zakresu języka, literatury i kultury polskiej, norm i obyczajowości, tradycji i zwyczajów dawanych i obecnych, spotkania z przedstawicielami różnych dyscyplin i branż, pokazy filmów, wyjścia do teatrów, galerii, muzeów, wyjazdy terenowe. Uczestnicy wzbogacili swoją wiedzę z różnych obszarów językowo-kulturowych, nauczyli się rozpoznawać wzory i skrypty kulturowe oraz odczytywać strukturę głęboką polskiej kultury. Wiele miejsca poświęcono także zagadnieniom historycznym i socjologicznym, które wpłynęły (i wpływają do tej pory) na światopogląd Polaków oraz ich wizerunek w świecie. Dodatkowo ważna była integracja obcokrajowców rozumiana jako wzajemne poznanie się, nawiązanie kontaktów interpersonalnych (prywatnych i oficjalnych, np. zawodowych), ale także – poznanie obywateli Polski, mieszkańców Śląska, przedstawicieli różnych środowisk społecznych, wykonawców różnych zawodów. Cele te zostały osiągnięte poprzez zorganizowanie różnego typu działań, które ukazały podstawy funkcjonowania w polskiej rzeczywistości, wzmocniły znajomość języka

polskiego jako obcego, kultury naszego kraju, pozwoliły na rozwinięcie sprawności językowych w mowie i piśmie, w zakresie recepcji i percepcji. Prowadzone kursy, spotkania, bloki adaptacyjne umożliwiły lepsze i głębsze zrozumienie zachodzących w Polsce zjawisk językowo-kulturowych, których uczestnikami zaczęli być przyjeżdżających do Polski (a konkretnie: do województwa śląskiego) obcokrajowcy, co przyczyniło się do tego, że mogli być nie tylko biernymi odbiorcami zachodzących procesów, ale również je współtworzyć, dzięki czemu stali się aktywnymi członkami społeczeństwa. Zajęcia językowe, realioznawcze, wyjazdy edukacyjne pogłębiły nawiązane więzi z Polakami, kształtowały postawy otwartości, zrozumienia, szacunku i tolerancji międzynarodowej i międzykulturowej. Istotnym elementem projektu były wyjscia i wyjazdy edukacyjne mające na celu zapoznanie uczestników projektu z wybranymi miejscami na południu Polski. Program został skonstruowany tak, by cudzoziemcy mogli zapoznać się ze zróżnicowanym pejzażem kulturowym, historycznym i krajobrazowym województwa śląskiego (wybrane zakątki Śląska Cieszyńskiego, Górnego Śląska, Beskidów). Cudzoziemcy w kontakcie z native speakerami (nauczycielami, wykładowcami, studentami praktykantami, wolontariuszami, opiekunami i tutorami) szybciej i łatwiej łamali bariery komunikacyjne i wykonywali zadania językowe, zyskali przekonanie, że język i kultura polska są dla nich atrakcyjne i ułatwiają odnalezienie swego miejsca w nowym środowisku. Jednym z efektów projektu było także przygotowanie cudzoziemców do podjęcia pracy i studiów w Polsce (przeprowadzone zostały zajęcia z zakresu przygotowania i redakcji niezbędnych w rekrutacji dokumentów – z elementami doradztwa zawodowego i edycji tekstu, symulacje rozmów kwalifikacyjnych, egzaminów wstępnych na różne kierunki studiów itp.), umożliwienie wykorzystania ich potencjału zawodowego oraz wsparcie w procesie poszukiwania nowego miejsca pracy (w tym także reagowanie na potencjalne trudności, ale i przedstawienie szans związanych z ewentualnym przekwalifikowaniem się). Przeprowadzone w trakcie trwania projektu ankiety ewaluacyjne wykazały, że zajęcia językowe, wykłady, konwersatoria i spotkania oraz oferowany program bloków adaptacyjnych w znaczący sposób przyczyniły się do podniesienia sprawności językowej w języku polskim i wpłynęły na swobodę w komunikowaniu się w mowie i piśmie. Ponadto beneficjanci projektu pogłębili swoją wiedzę ogólną dotyczącą Polski, co wzbogaciło ich umiejętności analizy i interpretacji tekstów kulturowych oraz przyczyniło m.in. do wzmocnienia ich pozycji na rynku pracy – korzyści płynące z projektu mają zatem charakter długofalowy. Oferowany program wpisał się w oczekiwania i potrzeby obcokrajowców, którzy mieli okazję uczestniczyć w działaniach projektowych.

Wsparcie dla placówek oświatowych (szkół i instytucji kultury) oraz ich kadry wpłynęło na efektywną edukację dzieci cudzoziemców. W ramach projektu przeprowadzono cykl bloków metodycznych dla nauczycieli i grona pedagogicznego z zakresu dydaktyki nauczania języka polskiego jako obcego i/lub drugiego, bilingwizmu, prawa oświatowego, przemian we współczesnej polszczyźnie, różnic kulturowych, wykorzystania różnych technik i form pracy w grupach mieszanych itp. Zaprezentowano i nieodpłatnie udostępniono podręczniki, książki i pomoce edukacyjne dostępne na polskim rynku wydawniczym oraz omówiono sposoby wykorzystywania ich na zajęciach z języka polskiego, indywidualnych konsultacjach, lekcjach wyrównawczych, na przedmiotach ścisłych i przyrodniczych oraz w kołach zainteresowań. Tematyka warsztatów cieszyła się dużym zainteresowaniem nauczycieli, wpłynęła na uświadomienie im specyfiki pracy z grupami o zróżnicowanym składzie językowo-kulturowym, a z zebranych opinii wynika, że zminimalizowała problemy adaptacyjne i integracyjne cudzoziemskich dzieci uczących się w szkołach na terenie województwa śląskiego. Przedstawiciele gron pedagogicznych ze śląskich szkół, którzy uczestniczyli w warsztatach i seminariach, mocno podkreślali potrzebę odbywania częstszych spotkań o podobnym charakterze, ponieważ wymaga tego liczba i różnorodność nowych aspektów wymagających omówienia, a związanych z obecnością dzieci cudzoziemskich w polskiej szkole. W grupie nauczycieli biorących udział w warsztatach można było zaobserwować rosnącą świadomość dotyczącą możliwości efektywnej pracy z dziećmi innojęzycznymi w polskiej szkole oraz wielką ciekawość pomocy, form i technik stosowanych w glottodydaktyce polonistycznej.

– promocję projektu i działania informacyjne, w tym antydyskryminacyjne - zrealizowano

2. Zakres, w jakim projekt osiągnął zamierzone rezultaty do czasu złożenia raportu końcowego – szczegółowy opis wraz z podaniem danych liczbowych w kontekście założeń przedstawionych w opisie projektu będącym częścią wniosku (dotyczy wyłącznie raportu końcowego):

Zamierzone rezultaty jak założono w opisie projektu będącym częścią wniosku	Osiągnięte rezultaty
ułatwienie w dostępie do informacji i doradztwa dla cudzoziemców w kwestiach dotyczących legalizacji pobytu, administracyjnych i prawnych oraz możliwości zatrudnienia, rozwoju zawodowego i	Dzięki utworzonym punktom ułatwiono znacznej grupie cudzoziemców dostęp do informacji i doradztwa w kwestiach dotyczących legalizacji pobytu, administracyjnych, prawnych oraz możliwości zatrudnienia, rozwoju zawodowego i przysługujących im prawach pracowniczych, a także wsparcia psychologicznego. W okresie realizacji projektu z pomocy specjalistów z zakresu legalizacji pobytu cudzoziemców w punkcie informacyjno-

przysługujących im praw pracowniczych, a także wsparcia psychologicznego;	doradczym dla cudzoziemców spoza UE w Katowicach skorzystało łącznie aż 22.885 osoby, z czego 14.391 zostało wliczonych do wskaźnika Dodatkowo w punkcie w Katowicach udzielono następujących porad: porady prawne udzielone ogółem- 778, w tym wliczone do wskaźnika – 591; porady asystenta kulturowego udzielone ogółem- 485, w tym wliczone do wskaźnika – 417; pomoc psychologiczna udzielona ogółem- 428, w tym wliczona do wskaźnika – 354; doradztwo zawodowe udzielone ogółem – 544, w tym wliczone do wskaźnika – 371. Z kolei z pomocy specjalistów z zakresu legalizacji pobytu cudzoziemców w punkcie informacyjno-doradczym dla cudzoziemców spoza UE w Częstochowie skorzystało łącznie 13.600 osób, z czego do wskaźnika wliczono – 8.431 a pomocy prawnej udzielono ogółem – 486, w tym wliczone do wskaźnika - 373.
szybsza integracja cudzoziemców w społeczeństwie poprzez udział w kursach adaptacyjnych i językowych;	Poprzez udział w kursach adaptacyjnych i językowych dokonano wpływu na szybszą integrację cudzoziemców w społeczeństwie W czasie trwania projektu zorganizowano kursy języka polskiego: semestralne, przygotowujące do studiów w języku polskim, intensywne, przygotowujące do państwowego egzaminu certyfikowanego z języka polskiego jako obcego, językowo-adaptacyjne, bloki zajęć adaptacyjnych poświęcone wartościom i prawom obowiązującym w Polsce (w tym wyjazdy edukacyjne), zapewniono stały kontakt z Polakami (opiekunami, tutorami, nauczycielami, studentami, przedstawicielami różnych dyscyplin, firm i instytucji), co przełożyło się na wzmocnienie więzi z naszym krajem, województwem, lokalną społecznością. Wszystkie wartości docelowe założone na etapie planowania zostały osiągnięte – dokładne dane podano w formularzu wskaźników. Założone wskaźniki zostały osiągnięte
wzmocnienie kompetencji kadry placówek oświatowych (szkół i przedszkoli) w zakresie edukacji dzieci cudzoziemskich oraz przygotowanie i ułatwienie integracji dzieci cudzoziemskich w środowisku szkolnym i przedszkolnym;	Projekt w założeniu kierowany był do obywateli państw trzecich, jednak by móc mówić o pełnej integracji językowo-kulturowej niezbędne okazało się przeszkolenie nauczycieli i grona pedagogicznego, którzy na co dzień pracują w szkołach, w których uczą się dzieci cudzoziemskie. W tym celu Szkoła Języka i Kultury Polskiej przeprowadziła szereg spotkań metodycznych ukazujących specyfikę pracy z obcokrajowcami, których językiem pierwszym nie jest polski. Omówiono szanse, jakie daje dzieciom nowoczesna edukacja w międzynarodowym składzie, ale zwrócono uwagę również na potencjalne trudności, z którymi przyjdzie się zmierzyć nauczycielowi oraz rówieśnikom cudzoziemskiego dziecka. Szkoły zostały wyposażone w pakiet podręczników i pomocy dydaktycznych do nauki języka polskiego jako obcego, zaprezentowano sposoby pracy z różnymi książkami, aplikacjami, programami multimedialnymi ułatwiającymi poznawanie polszczyzny, naszej tradycji, zwyczajów, historii itp. oraz pogłębiającymi więź z Polską jako nową ojczyzną. Wszystkie wartości docelowe założone na etapie planowania zostały osiągnięte – dokładne dane podano w formularzu wskaźników. Pracownicy szkół oraz przedszkoli, do których uczęszczają dzieci cudzoziemskie mogli skorzystać z dwóch form warsztatów dzięki, którym zostało im zapewnione odpowiednie przygotowanie do pracy z cudzoziemcami i możliwość realizowania edukacji na odpowiednim poziomie. W warsztatach mogli wziąć udział również przedstawiciele placówek oświatowych, które aktualnie nie prowadziły procesu edukacji dzieci cudzoziemskich, ale objęcie ich działaniami projektowymi pozwoliło na odpowiednie przygotowanie również tego środowiska do przyjęcia dziecka/ucznia cudzoziemskiego,

	z uwagi na dynamiczny napływ rodzin cudzoziemskich na teren województwa śląskiego, co w obecnej sytuacji okazało się nieocenionym wsparciem. Udział w warsztatach zwiększył kompetencje zawodowe kadry pedagogicznej do pracy z cudzoziemcami, co ma znaczny wpływ na podwyższenie poziomu edukacji tej grupy uczniów oraz na procesy aklimatyzacyjne w środowisku szkolnym i przedszkolnym. Przeprowadzono 28 warsztatów, każdy składający się z 3 modułów tematycznych: - 14 warsztatów z zakresu metodyki nauczania języka polskiego jako obcego (dla 334 nauczycieli) - 14 warsztatów z edukacji interkulturowej (dla 356 nauczycieli). Prowadzone zajęcia cieszyły się ogromnym zainteresowaniem nauczycieli i jak wynika z uzyskanych informacji zwrotnych od osób, które skorzystały z tej formy wsparcia, stanowią realną pomoc w ich codziennej pracy. Założone wskaźniki zostały osiągnięte
podniesienie kwalifikacji i kompetencji pracowników Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach pracujących z obywatelami państw trzecich;	W dniach 18-19 czerwca 2019 roku przeprowadzone zostało szkolenie dla 24 pracowników Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej oraz Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach pracujących z obywatelami państw trzecich. Szkolenie dotyczyło budowania skutecznego systemu integracji cudzoziemców w Polsce z uwzględnieniem różnic kulturowych, w szczególności zagadnienia pożądanego modelu integracji, jej instrumentów oraz oceny efektywności i wskazania poświadczonych modeli zachowań w bezpośrednich kontaktach z cudzoziemcami z uwzględnieniem występujących różnic kulturowych. Szkolenie wpłynęło na podniesienie poziomu kompetencji w zakresie planowania i realizacji działań integracyjnych na poziomie lokalnym i ponadlokalnym oraz spowodowało podniesienie standardów obsługi klienta będącego cudzoziemcem spoza UE. Ze względu na uczestnictwo w nim przedstawiciele kadry kierowniczej obydwu ww. wydziałów, wpłynęło również na zdolność zarządzania projektem oraz zespołem. Powyższe szkolenie okazało się szczególnie pomocne, ze względu na stale wzrastającą liczbę cudzoziemców spoza UE na terenie województwa śląskiego, a w konsekwencji, wzrostem ilości zadań z nimi związanych, realizowanych przez pracowników Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej oraz pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców. Założone wskaźniki zostały osiągnięte
zintensyfikowanie współpracy w zakresie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy instytucjami zajmującymi się sprawami cudzoziemców na terenie województwa śląskiego;	Wspólna praca nad realizacją poszczególnych działań projektowych, planowanie kolejnych wydarzeń, udział w spotkaniach grupy roboczej oraz regularnie odbywających się konferencjach podsumowujących stan realizacji projektu wpłynął na lepsze poznanie i zrozumienie pracy na rzecz obcokrajowców coraz liczniej przybywających do województwa śląskiego. Nawiązane zostały kontakty międzyinstytucjonalne, zwrócono uwagę na miejsca ważne, ale i trudne w codziennym funkcjonowaniu jednostek. Prowadzony projekt z pewnością przysłużył się sfunkcjonalizowaniu i opracowaniu pewnego typu procedur, które przyszłościowo wdrożone zostaną w zakresie obsługi cudzoziemców na poziomie instytucji oraz współpracy międzyjednostkowej. Założone wskaźniki zostały osiągnięte
zwiększenie świadomości i otwartości społeczeństwa przyjmującego na kwestie integracji cudzoziemców i przeciwdziałanie ich	Kursy językowe, bloki adaptacyjne, a przede wszystkim spotkania w międzynarodowym gronie – z udziałem zaproszonych gości, mieszkańców śląskich miast, wolontariuszy, studentów, tutorów i opiekunów uczestników – były doskonałą okazją do przełamywania stereotypowych

dyskryminacji.	wyobrażeń o różnych nacjach. Prowadzone działania potwierdzają celowość przedsięwzięcia oraz jego skuteczność w procesie integracji. Wymiernym rezultatem jest także wzrastające zainteresowanie cudzoziemców województwem śląskim, utrwalenie się obrazu Śląska jako miejsca przyjaznego, otwartego na różnorodność kulturową, a przy tym dynamicznie się rozwijającego i oferującego wiele możliwości pod względem rynku pracy, nauki, zamieszkania oraz rozwoju osobistego. Założone wskaźniki zostały osiągnięte
----------------	--